

UZASADNIENIE

Decyzją z 29 października 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych - Oddział w O. po rozpoznaniu wniosku z 12 sierpnia 2019 roku odmówił M. S. prawa do rekompensaty z tytułu utraty możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, ponieważ nie został udowodniony wymagany 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu. Organ rentowy wskazał, że nie uznał do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia: od 1 września 1971 roku do 8 marca 1973 roku w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w R., gdyż na świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z 27 lutego 2002 roku brak jest podanego charakteru pracy określonego ściśle według rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Organ rentowy wskazał jednocześnie, iż bez uwzględnienia spornego okresu, staż pracy w szczególnych warunkach ubezpieczonego na 31 grudnia 2008 roku wynosi 13 lat, 6 miesięcy i 13 dni. Podniesiono nadto, że nie uwzględniono wnioskodawcy okresu zatrudnienia w byłym NRD od 4 grudnia 1989 roku do 31 maja 1990 roku, ponieważ wnioskodawca nie przedłożył świadectwa pracy za ten okres zatrudnienia. Zakład nie uwzględnił nadto wynagrodzenia za rok 1989 rok w kwocie 533 932,00 zł oraz 1990 rok w kwocie 4 055 590,00 zł, gdyż nie został uwzględniony okres zatrudnienia, którego dotyczą przedłożone wynagrodzenia zastępcze, a nadto zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7 zostało wystawione przez (...) S.A. natomiast wnioskodawca był zatrudniony w (...) S.A. (decyzja k 70 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 8.07.2019)

Decyzją z dnia 29 października 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Oddział w O. po rozpoznaniu wniosku z dnia 23 lipca 2019 roku odmówił prawa do przeliczenia emerytury, wskazując że nie jest możliwe uwzględnienie zarobków wykazanych w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za lata 1989-1990 z uwagi na brak zaewidencjonowania na koncie ubezpieczonego składek na ubezpieczenie emerytalne z tytułu zatrudnienia za granicą. (decyzja k 69 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 8.07.2019)

M. S. odwołał się od obu powyższych decyzji wnosząc o przyznanie prawa do rekompensaty poprzez zaliczenie jako okresu pracy w szczególnych warunkach okresu jego zatrudnienia od dnia 1 września 1971 roku do 8 marca 1973 roku na stanowisku ubojowca, które wymienione zostało w dziale X pozycja nr 8 pkt wykazu A załącznika nr 1 zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 roku. Wniósł nadto o uwzględnienie okresu zatrudnienia w okresie od 4 grudnia 1989 roku do 31 maja 1990 roku w byłym NRD i uznanie wynagrodzenia zastępczego potwierdzonego przez (...) S.A. – następcę (...) S.A. (odwołanie k. 3, stanowisko procesowe – e-protokół rozprawy – płyta CD k 48 zapis 00:03:37)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, argumentując, że okres zatrudnienia od 1 września 1971 roku do 8 marca 1973 roku nie został uwzględniony, ponieważ w świadectwie pracy z 27 lutego 2002 roku błędnie podano charakter pracy „ubojowiec”, który nie jest zgodny z charakterem pracy podanym w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku (powinno być wpisane prace wykonywane bezpośrednio przy uboju zwierząt). Ponadto nie uwzględniono okresu zatrudnienia w byłym NRD, gdyż wnioskodawca nie przedłożył świadectwa pracy za ten okres, a jedynie umowę o pracę oraz zaświadczenie zawierające daty rozpoczęcia oraz przewidzianego zakończenia zatrudnienia. (odpowiedź na odwołanie k. 10)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. S. urodził się (...). (niesporne)

W okresie od 10 października 1969 roku do 9 czerwca 1973 roku wnioskodawca był zatrudniony w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w R. i w tym okresie początkowo aż do dnia 30 czerwca 1971 roku wykonywał pracę na stanowisku ucznia praktycznej nauki zawodu, od dnia 1 lipca 1971 roku do dnia 31 sierpnia 1971 roku - pracę stażysty, od dnia 1 września 1971 roku do dnia 8 marca 1973 roku - pracę ubojowca – pomocnika, a od dnia 9 marca 1973 roku do dnia 9 czerwca 1973 roku - rozbieracza-wykrawacza. (zaświadczenie k.16)

Począwszy od 1 września 1973 r. aż do 8 marca 1973 r. ubezpieczony pracował bezpośrednio przy uboju zwierząt - czyścił ubite zwierzęta ze szczeciny, opalał je, wyjmował z nich wnętrzności. Nie wykonywał tylko przycinania tuszy. Wszystkie wykonywane przez niego czynności były tożsame z pracą ubojowca. Wnioskodawca używał tasaka, czyścił świnie i rozcinał je. (zeznania świadka D. S. e-prot. z 21.07.2020 r.: 00:18:12 – 00:23:46, przesłuchanie wnioskodawcy e-prot. z 21.07.2020 r.: 00:28:19 – 00:30:44 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:06:05 – 00:16:05)

W dniu 27 lutego 2002 roku Wojewódzkie Przedsiębiorstwo (...) w R. potwierdziło, że M. S. był pracownikiem tego zakładu od 10 października 1969 roku do 9 czerwca 1973 roku, przy czym od 1 września 1971 roku do 8 marca 1973 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace ubojowca, wymienioną w dziale nr X poz. nr. 8 pkt 1 wykazu A stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31.03.1988 r. w sprawie stanowisk pracy zaliczanych do pierwszej kategorii zatrudnienia, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Dz.U. nr 8 poz. 43. /świadcstwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach k.6/

W okresie od 14 września 1987 roku do 31 grudnia 1991 roku M. S. był pracownikiem (...) S.A. w R.. (świadcstwo pracy k 15-16 pliku akt ZUS dot. kapitału początkowego)

W okresie tego zatrudnienia - od 4 grudnia 1989 roku pracę został oddelegowany na czas określony do 31 maja 1990 roku do pracy w Kombinacie ds. (...) i Konsumpcji Mięś R.-S. (Niemcy) jako pracownik produkcji. (umowa, porozumienie k. 10 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z 8.07.2019r.)

W okresie tym przebywał na urlopie bezpłatnym w macierzystym zakładzie pracy. (zaświadczenie o zatrudnieniu wynagrodzeniu k.60 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z 8.07.2019r.)

Za rok 1989 wnioskodawcy przypisano wynagrodzenie, w tym wynagrodzenie zastępcze osoby zatrudnionej na równorzędnym stanowisku we wskazanym okresie urlopu bezpłatnego w wysokości 533.932 zł a za rok 1990 wynagrodzenie w wysokości 4.055.590 zł. (zaświadczenie o zatrudnieniu wynagrodzeniu k.60 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z 8.07.2019r.)

Zaświadczenie zostało wystawione przez (...) S.A w R. – podmiot będący byłym pracodawcą M. S. ((...) S.A w R.) działający pod zmienioną nazwą. (zaświadczenie k.4, postanowienie k 5)

Organ rentowy uznał wnioskodawcy staż pracy wykonywanej w warunkach szczególnych w ilości 13 lat, 6 miesięcy i 13 dni. (okoliczność niesporna)

W dniu 8 lipca 2019 roku M. S. złożył wniosek o emeryturę. (wniosek k. 1 - 3 akt ZUS)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zawarte w aktach sprawy oraz w aktach rentowych ze spornych okresów zatrudnienia, które nie były kwestionowane co do ich autentyczności i wartości dowodowej przez żadną ze stron. Ponadto Sąd oparł swoje ustalenia na podstawie zeznań świadka D. S. oraz przesłuchania wnioskodawcy, uznając, że dowody te wzajemnie korelują ze sobą oraz z zachowaną dokumentacją osobową ubezpieczonego, tworząc spójną, logiczną całość.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

Przedmiotem postępowania było rozstrzygnięcie czy wnioskodawcy przysługuje prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

W myśl art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (tekst jednolity Dz.U. z 2020, poz. 53 z późn. zm) rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeą prawa do emerytury pomostowej.

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX, por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.03.2016 r., III AUa 1899/15 – LEX 2044406).

Zgodnie z art.21 ust.2 tej ustawy rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Stosownie do treści ust.2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl zaś przepisu art.23 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę; rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art.173 i art.174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Przepisy art.2 pkt 5 i art.21 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty, tj.:

- 1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej,
- 2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat.

Przesłanką negatywną zawartą w art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych jest nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W literaturze podkreśla się, że wykładnia art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych nie może prowadzić do absurdalnego wniosku, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie tym osobom, które nie nabyły prawa do jakiegokolwiek emerytury z FUS. Skoro zgodnie z art.23 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Przyjąć tym samym również należy, że rekompensata nie przysługuje tym ubezpieczonym, którzy zostali objęci ubezpieczeniem społecznym lub rozpoczęli służbę po 31 grudnia 1998 r.

Analiza układu warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX).

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że odwołujący nie nabył prawa do emerytury pomostowej ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Stosownie natomiast do treści art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 53) za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei art. 32 ust. 4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 z późn. zm.).

Z §1 rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w §4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. § 2 ust.1 rozporządzenia ustala, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W niniejszym postępowaniu ubezpieczony domagał się ustalenia, że w okresie zatrudnienia w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w R. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych i tym samym okres ten podlega wliczeniu do jego lat pracy w tych warunkach, co prowadzi do przyjęcia, że spełnia warunki do przyznania mu rekompensaty.

Omawiane rozporządzenie w §2 ust. 2 zobowiązuje zakłady pracy do stwierdzenia okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji.

Natomiast w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz.1412) określone zostały środki dowodowe, które powinny być dołączone do wniosku, stwierdzające okoliczności uzasadniające przyznanie tego świadczenia.

W myśl § 21-23 powołanego rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów, oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia. W przypadku zaś ubiegania się pracownika o przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty. Wyjątek od zasady ustalonej w powołanym przepisie jest zawarty w § 25 wymienionego rozporządzenia, który przewiduje, że okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy.

Sąd Najwyższy w uchwale z 27 maja 1985 roku wydanej w sprawie III UZP 5/85 wyjaśnił, że w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe dopuszczalne jest przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy.

Pogląd ten został rozwinięty w znowelizowanym art. 473 k.p.c., który stanowi, że w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron. W postępowaniu przed tymi sądami okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń mogą być udawadniane wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi (por. wyr. SN z 2.02.1996 r. II URN 3/95 OSNP 1996/16/239).

Dla rozstrzygnięcia spornej kwestii zasadnym stało się zatem ustalenie czy praca wykonywana przez ubezpieczonego we wskazanym okresie była wykonywana w warunkach szczególnych, o jakich mowa w cytowanych wyżej przepisach,

wszelkimi środkami dowodowymi, tj. na podstawie zeznań świadków, zeznań samego ubezpieczonego oraz dowodów z dokumentów przedłożonych w toku postępowania dowodowego w szczególności w postaci zachowanych akt pracowniczych.

Poza sporem pozostawał okres zatrudnienia wnioskodawcy w warunkach szczególnych w łącznym okresie 13 lat, 6 miesięcy i 13 dni.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, iż odwołujący poza uznanym przez ZUS okresem – także od 1 września 1971 roku do 8 marca 1973 roku będąc zatrudnionym na stanowisku ubojowca – pomocnika wykonywał pracę w szczególnych warunkach, bowiem stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace bezpośrednio przy uboju zwierząt. Powyższe wynika nie tylko z oryginalnych dokumentów z zachowanych akt osobowych wnioskodawcy, ale także ze spójnych zeznań świadka i przesłuchania odwołującego, którzy opisali szczegółowo na czym polegała praca skarżącego.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka, albowiem pracował w spornym okresie razem z wnioskodawcą i niewątpliwie miał wiedzę na temat na czym konkretnie polegała praca ubezpieczonego. Dodać należy, że ZUS w toku postępowania odwoławczego nie podważył wartości dowodowej zeznań tego świadka ani też nie kwestionował oryginalnych dokumentów zalegających w aktach osobowych skarżącego.

Podkreślić należy, że istotnym było jakie prace realnie w toku swojego zatrudnienia wykonywał skarżący oraz czy prace te są wymienione w cytowanym wyżej rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 roku, gdyż właśnie to rozporządzenie jest aktem prawnym, w oparciu o który należy orzekać, czy dana praca była pracą w warunkach szczególnych. Sama natomiast nazwa stanowiska (lub brak tej nazwy) nie może dyskwalifikować faktycznie wykonywanych prac w spornym okresie zatrudnienia.

Dodać wypada, że praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku (patrz wyroki Sądu Najwyższego: z 14 września 2007 roku, III UK 27/2007 OSNP 2008/21-22 poz. 325; z 19 września 2007 roku, III UK 38/2007 OSNP 2008/21-22 poz. 329; z 6 grudnia 2007 roku, III UK 66/2007 LexPolonica nr 2375445; z 22 stycznia 2008 roku, I UK 210/2007 OSNP 2009/5-6 poz. 75 i z 24 marca 2009 roku, I PK 194/2008 OSNP 2010/23-24 poz. 281).

Analiza zgromadzonego materiału dowodowego daje podstawę do stwierdzenia, iż ubezpieczony w okresie od 1 września 1971 roku do 8 marca 1973 roku (1 rok 6 miesięcy i 8 dni) przez cały czas, w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał wyłącznie prace bezpośrednio przy uboju zwierząt.

Praca na powyższym stanowisku stanowi zaś pracę w warunkach szczególnych wymienioną w wykazie A, Dziale X, poz. 8 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. 1983, nr 8, poz. 43), jako prace wykonywane bezpośrednio przy uboju zwierząt.

Ponadto stanowisko pracy zajmowane przez ubezpieczonego zostało wymienione w przepisach resortowych - zawartych w wykazie A, dziale X, poz. 8, punkt 1 załącznika do zarządzenia numer 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 31 marca 1988 roku w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wymieniono tam bowiem pracę ubojowca.

Podsumowując, stwierdzić należy, że po uwzględnieniu opisanych okresów zatrudnienia wnioskodawcy łącznie z niespornym okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych należy uznać, że ubezpieczony spełnia wymóg legitymowania się więcej niż wymaganym 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych (13 lat 6 miesięcy i 13 dni + 1 rok 6 miesięcy 8 dni = 15 lat i 21 dni)

Dlatego też nabywa on prawo do rekompensaty za pracę w szczególnych warunkach doliczonej do kapitału początkowego stanowiącego podstawę do obliczenia jego emerytury.

Kwestią sporną między wnioskodawcą a organem rentowym było ponadto wynagrodzenie zastępcze wnioskodawcy za okres jego pracy za granicą od 4 grudnia 1989 roku do 31 maja 1990 roku. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił bowiem wystawionego przez następcę prawnego byłego pracodawcy wnioskodawcy zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu uwzględniającego wynagrodzenie zastępcze pracownika zatrudnionego na równorzędnym stanowisku co ubezpieczony w okresie jego urlopu bezpłatnego udzielonego na czas oddelegowania do pracy za granicę Polski. Argumentując odmowę uwzględnienia tego dokumentu organ rentowy wskazał jedynie, że wnioskodawca nie przedłożył świadectwa pracy za ten okres, a jedynie umowę o pracę oraz zaświadczenie zawierające daty rozpoczęcia oraz przewidzianego zakończenia zatrudnienia, a nadto zaświadczenie to wystawione zostało przez inny podmiot niż pracodawca.

Wskazać w tym miejscu należy, co wykazał wnosząc swe odwołanie wnioskodawca (k 4-5), że wystawiający sporny dokument (...) S.A. w R. to były pracodawca M. S. ((...) S.A.) działający jedynie pod nową nazwą. Wnioskodawca dostarczył nadto dowód na to, iż spółka, która skierowała go do pracy za granicą to ta sama spółka, która wystawiła powyżej wymienione zaświadczenie.

Odmowa uznania tego dokumentu jako wiążącego co do okresu zatrudnienia ubezpieczonego jak i wysokości zarobków zastępczych pozostaje nieuzasadniona.

Stosownie do art. 173 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy na dzień wejścia w życie ustawy.

Zgodnie z art. 174 ust. 1 cytowanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego, w myśl ust. 3 art. 174 w brzmieniu obowiązującym od 23 września 2011 r., ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Na podstawie art. 15 ust. 1 podstawę wymiaru emerytury stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Ust. 6 art. 14 stanowi, że na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

W myśl art. 15 ust. 2a jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

W rozpoznawanej sprawie spór sprowadzał się do wysokości zarobków osiąganych przez wnioskodawcę, kiedy to był zatrudniony za granicą. Żądanie wnioskodawcy dotyczyło przyjęcia do podstawy wymiaru zarobków osiąganych w tym czasie przez pracownika zatrudnionego na stanowisku równorzędnym.

Odnosząc się powyższej spornej kwestii wskazać należy, że zgodnie z § 21 ust. 1 cytowanego rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Rozporządzenie to obowiązuje od 23 listopada 2011 roku i ma zastosowanie do wniosków w sprawach świadczeń złożonych od daty jego wejścia w życie. Zastąpiło ono rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1983 r., Nr 10, poz. 49, ze zm.), które dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości określało w sposób podobny. I tak zgodnie z § 20 pkt. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. - mającym zastosowanie w sprawie odwołującego się - środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobku lub dochodu stanowiącego podstawę wymiaru emerytury lub renty dla pracowników były zaświadczenia zakładów pracy wystawione według wzoru ustalonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych albo legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokości osiągniętych zarobków.

Orzeczenia Sądu Najwyższego jakie zapadły jeszcze na gruncie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. są zgodne co do tego, że ograniczenie co do środków dowodowych wynikające z § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. obowiązujące w postępowaniu przed organem rentowym nie ma zastosowania w postępowaniu sądowym przed Sądem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art.227 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem może być udowodniany wszelkimi środkami dowodowymi, które sąd uzna za celowe i pożądane. Wysokość uzyskiwanego uposażenia może być zatem ustalana także przy pomocy innych pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia zainteresowanego /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 r. sygn. akt II UKN 186/97, opubl. OSNP 1998/11/342; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006 r. sygn. I UK 115/06, opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2007, Nr 17-18, poz. 257, str. 753/.

Do wnioskodawcy mają nadto zastosowanie przepisy rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent z dnia 1 kwietnia 1985 r. (tj. Dz.U. Nr 11, poz. 63).

W myśl § 10 powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r., jeżeli w okresie, z którego wynagrodzenie przyjmuje się do ustalenia podstawy wymiaru, pracownik był zatrudniony za granicą, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się za okresy tego zatrudnienia:

- 1)** kwoty, od których za te okresy opłacono składkę na ubezpieczenie społeczne w kraju, albo
- 2)** jeżeli okres zatrudnienia za granicą przypada przed dniem 1 stycznia 1991 r. - kwoty wynagrodzenia przysługującego w tych okresach pracownikowi zatrudnionemu w kraju w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim pracownik był zatrudniony przed wyjazdem za granicę.

W niniejszej sprawie wnioskodawca jako okresy, z których ma być obliczona podstawa wymiaru jego kapitału początkowego, wskazał okres pracy za granicą wykonywanej w pełnym wymiarze czasu od 4 grudnia 1989 roku do 31 maja 1990 roku, za który to nie została uiszczona składka na ubezpieczenie społeczne w Polsce. Niekwestionowanym było, że za pracę wykonywaną za granicą w wymiarze pełnego etatu wnioskodawca otrzymywał wynagrodzenie.

Dlatego też Sąd nakazał uwzględnić wysokość wynagrodzenia skarżącego we wskazanym okresie do ewentualnego najkorzystniejszego okresu 10 lat branych pod uwagę do uwzględnienia do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego.

Mając na względzie powyższe, na podstawie art. 477¹⁴§2 k.p.c., Sąd zmienił obie zaskarżone decyzje z dnia 29 października 2019 roku orzekając jak w sentencji wyroku.

Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z. § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych Sąd zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Oddziału w O., jako strony przegrywającej, kwotę 360 złotych (2 x 180 zł) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w związku z odwołaniem wnioskodawcy od dwóch decyzji.

J.K.